

Groen en Heem Actueel

Nr.4, december 2018

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard
e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Oranje Nassaustraat 63, 5554 AE, Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Albert Aten en Lambert de Brouwer (redactieleden)

Agenda

19 jan Wandeling Heuvelse Putten ;**

Over de activiteiten met:

- een ster* : meer informatie in dit nummer
- twee sterren** : wordt u nog over geïnformeerd.
- drie sterren*** : datum onder voorbehoud

Wist u dat...

... Er is te weinig aandacht voor erfgoed in plannen Dommelland Valkenswaard.*
... De Raad van State uitspraak heeft gedaan in het beroep tegen het onvoldoende handhaven door de gemeente op het Eurocircuit.*
... Het Europese Hof van Justitie heeft op 7 november 2018 uitspraak gedaan over het stikstofprogramma PAS.*
... Ook de gevreesde waterberging in het Dommeldal van de baan is.*
... Groen en Heem beroep heeft ingesteld bij Raad van State tegen uitbreidingsplannen tuincentrum Coppelmans.
... op 19 januari 2019 onze volgende wandeling staat gepland.*

Van het Bestuur

Fijne feestdagen

Het bestuur van Groen en Heem Valkenswaard e.o. dankt u voor uw steun en medewerking in het afgelopen jaar en wenst u fijne feestdagen en een gezond en voorspoedig 2019!

Gesprek met Samen Voor Valkenswaard

In november heeft het bestuur van onze vereniging een gesprek gehad met de raadsleden Fred Emmerik en Ton van Hees van Samen voor Valkenswaard. Het gesprek stond in het teken van de plannen voor het Eurocircuit. We hebben het als een prettig gesprek ervaren waarbij ruimte was voor standpunten, actuele ontwikkelingen en de complexiteit van het dossier.

Nieuws en actualiteiten

Heemkundekring: 'Er is te weinig aandacht voor erfgoed in plannen Dommelland Valkenswaard'

De plannen voor Dommelland in Valkenswaard, om meer nieuwe vormen van dagrecreatie te krijgen, zijn slecht gevallen bij Heemkundekring Weerderheem. Het erfgoed komt nauwelijks in het stuk voor. De heemkundekring wil graag een bijdrage leveren aan de plannenmakerij.

Het cultuurhistorische erfgoed lijkt bij de ontwikkeling van Dommelland een ondergeschoven kindje te worden. Terwijl volgens de Heemkundekring Weerderheem juist het Valkenswaardse verleden volop kansen biedt om het toerisme te bevorderen. Daarom moet volgens Wil Peels en Bas Verbeek van de archeologiegroep de heemkundekring opgenomen worden in het programmteam. „Het erfgoed moet een plaats krijgen in de plannen. En de heemkundekring hoort, als expertisecentrum bij uitstek, daarbij.”

Het tweetal vindt dat er nauwelijks aandacht is voor het erfgoed. En straks is het te laat.

Oproep contributie 2019

De contributie voor 2019 ad € 10 (partner gratis lid) kan worden overgemaakt op banknummer **NL17TRIO0391081616**, ten name van Groen en Heem Valkenswaard e.o.

Dan kan het uitlopen op een gevecht. Peels: „Dat willen we niet. We kunnen elkaar versterken. Iedere gebruiker heeft daar profijt van.

Achterste Brug

In de voor aankondiging van de Dommellandplannen bespeuren ze onder meer het op de schop gaan van de Achterste Brug, de benoeming van Borkel en Schaft tot Klein Bourgondië en de nieuwe verbindingen van de Maastrichterweg met De Malpie en de Leenderheide. Ze wijzen ook op het Bels Lijntje en De Malpieberg. „Er zijn zoveel punten in het landschap om bij stil te staan en om ze te gebruiken. Koppel het vertier aan het

erfgoed. Visualiseer het. De mensen zijn immers op zoek naar historische waarden.”

Verbeek wijst op de Achterste brug, een gebied van meer dan duizend jaar oud. „Geen asfalt of parkeren daar. Daarvoor is plaats bij de entree van de Plateaux of het voormalig MOB-complex.”

Ook de nieuwe oost-west verbindingen nabij de Maastrichterweg is hen een doorn in het oog. Vroeger lag daar, tussen De Dommel en Tongelreep – langs de Schans van Weert en noordelijk van het Brugven – een gracht met een verdedigingsheuvel. „Maak die herkenbaar.”

Borkel en Schaft

Peels en Verbeek zijn bezorgd over de aantasting van Borkel en Schaft. Dat is het allerlaatste wat ze willen. Ze noemen de waardevolle lintbebouwing van Schaft. En Borkel zien ze als een typisch Kempisch dorp. „Er is al veel verloren. Houd de rest in stand.”

Bron: [Eindhovens Dagblad](#)

Uitspraak Raad van State in het beroep tegen onvoldoende handhaving door gemeente op het Eurocircuit

De hoogste bestuursrechter van Nederland heeft uitspraak gedaan in het beroep van omwonenden en Groen en Heem tegen de illegale activiteiten op het Eurocircuit.

Op alle ingebrachte punten waren de rechters het met met ons eens.

De uitspraak houdt in dat het Eurocircuit zich moet houden aan regels vastgelegd in de milieuvergunning en het bestemmingsplan. Hieronder een korte uitleg van wat de Raad van State heeft bepaald.

Crossen over deel van de voormalige vuilstort is niet toegestaan vanuit bestemmingsplan.

Al jarenlang wordt er gecroost met motoren en vrachtwagens over het deel van het motorsportcircuit dat in 1986 de bestemming Bos heeft gekregen. De gemeente beriep zich op het overgangsrecht en stelde dat de

activiteiten op het circuit niet veranderd waren t.o.v. de situatie in 1986.

De Raad van State stelde klip en klaar dat het overgangsrecht niet meer van toepassing is omdat de activiteiten sinds 1986 in aard, omvang en intensiteit fors zijn veranderd.

Dat betekent dat het deel de bestemming Bos (Natuur) heeft waarover niet meer mag worden gecroost.

De toegestane 8 uur per week en maximaal drie weekenden per jaar worden fors overschreden

De vraag ging over wanneer het circuit als opengesteld moet worden beschouwd. De gemeente en crossvereniging stelden dat het circuit opengesteld is op het moment dat er een motor wordt gestart. Met deze uitleg kun je dus alle kanten op. Het gevolg is dat in de praktijk er veel langer dan 8 uur werd gereden en dus ook tijdens vele weekenden. Er mogen maar drie weekenden zijn waarbij meer dan 8 uur is toegestaan.

De Raad van State was het met die uitleg van de gemeente niet eens en maakte duidelijk dat het circuit ook opengesteld is als er niet gereden wordt, maar andere activiteiten plaatsvinden. Door die uitleg is er ook beter te handhaven en wordt ook bereikt dat er ook maar maximaal drie weekenden kunnen zijn waarbij er langer dan 8 uur gereden kan worden. Die beperking tot maximaal drie is er niet voor niets en dient ter bescherming voor leefomgeving van omwonenden.

Grote evenementen zoals Dakar Pre-proloog en GP Motorcross kunnen niet met een aparte evenementenvergunning toegestaan worden.

Die activiteiten vallen onder het reguliere gebruik van het circuit en de gemeente kan de voorschriften van de milieuvergunning niet verruimen door die te omzeilen met een evenementenvergunning. Zo werd ten onrechte extra geluidsbelasting op de gevel van woningen van derden toegestaan. Dat mag nu niet meer.

Een evenementenvergunning regelt geen milieuvoorschriften maar ziet toe op openbare orde en veiligheid.

Het college van b&w dient, uiterlijk half januari 2019, een herzien besluit op het handhavingsverzoek te nemen, met inachtneming van hetgeen bepaald is door de Raad van State.

De gemeenteraad behandelt waarschijnlijk in april 2019 mogelijk een nieuw bestemmingsplan.

We houden u op de hoogte van verdere ontwikkelingen.

Geen overeenstemming tussen gemeente en Latoures/Lagis over Dommelkwartier

De gemeente Valkenswaard en projectontwikkelaar Latoures/Lagis uit Waalre hebben na een uitgebreid mediationtraject geen overeenstemming kunnen bereiken over een minnelijke oplossing in de kwestie Dommelkwartier.

Gemeente Valkenswaard voerde jarenlang overleg met ontwikkelaar Latoures/Lagis over bouwproject Dommelkwartier aan Hoppenbrouwers en De Weegbree (206 woningen en herontwikkeling van 40 hectare natuur). De gemeente en Latoures/Lagis bereikten uiteindelijk geen overeenstemming.

Hierop stelde Latoures/Lagis de gemeente eind 2015 aansprakelijk. Beide partijen besloten vervolgens tot een mediationtraject onder leiding van een onafhankelijke mediator om tot een gezamenlijke oplossing te komen.

Wethouder Kees Marchal van gemeente Valkenswaard: "Het is teleurstellend dat we

niet tot een akkoord zijn gekomen. We zijn serieus dit traject ingestapt. Hierbij hebben wij verschillende oplossingsrichtingen uitgebreid besproken en bestudeerd. Ook opties die niet zo 1, 2, 3 voor de hand liggen. Het is jammer dat het nu zo gelopen is, maar de verschillen bleken uiteindelijk onoverbrugbaar."

Bron: [website Gemeente Valkenswaard](#)

PAS op de plaats!

Nederland negeert 'stikstofarrest'

Tot woede van milieuorganisaties gaat de overheid door met uitbreidingen in de buurt van natuurgebieden. Nederland doet voorlopig niets met het 'stikstofarrest' van het Europese Hof van justitie. Dat hebben de Nederlandse provincies vorige week samen met de ministeries van landbouw en infrastructuur besloten, zo blijkt uit een brief van eind november van minister Schouten (landbouw) aan de Tweede Kamer.

Milieuorganisaties zijn woedend. Het arrest van het Hof in Luxemburg loog er niet om: de Nederlandse aanpak om kwetsbare natuurgebieden te beschermen tegen de neerslag van stikstof uit industrie, verkeer en landbouw, berust op aannames en bevat geen wetenschappelijk bewezen maatregelen. Natuurorganisaties en milieujuristen concludeerden daaruit: Nederland moet zijn aanpak grondig herzien en geplande uitbreidingen van wegen, fabrieken en veestallen kunnen tot die tijd niet doorgaan.

Daar denkt de Nederlandse overheid heel anders over. "Gedeputeerde Staten van provincies en de ministers van landbouw, natuur en voedselkwaliteit en van infrastructuur en waterstaat hebben met elkaar vastgesteld dat de toestemmingsverlening kan worden voortgezet", schrijft minister Schouten in antwoord op het 'stikstofarrest'. In afwachting van het arrest was het verlenen van vergunningen juist opgeschort. "Ze willen ijzerenheilig gewoon weer doorgaan met het toelaten van nieuwe natuurschade", reageert de Haagse jurist bestuursrecht Valentijn Wösten."Dit is een frontale weigering om zich

te conformeren aan het Europees recht." Wösten is de raadsman van een aantal milieuorganisaties die de Nederlandse stikstofaanpak al lange tijd aanvechten. Hun juridische strijd heeft geleid tot het arrest van het Europese Hof. Het gaat echter te ver om te stellen dat Nederland dat arrest volledig naast zich neerlegt, zegt de Nijmeegse advocaat Rachid Benhadi, deskundige op het gebied van ruimtelijke ordening en milieurecht. Wat het EU-hof met zijn arrest heeft gedaan, zegt hij, is criteria aanreiken waarmee de hoogste Nederlandse bestuursrechter (de Raad van State) de stikstofaanpak moet beoordelen. Hóe de beoordeling door de Raad van State uitvalt, wordt medio volgend jaar duidelijk.

Volgens Wösten zou Nederland nu al geen toestemming meer moeten verlenen voor de uitstoot van stikstof in de buurt van natuurgebieden. "Maar de Nederlandse regering wenst niet af te wijken van een eenmaal ingenomen standpunt, ook als dat juridisch volstrekt onhoudbaar is. Een schandelijke vertoning." Wösten overweegt de overheid via de rechter te dwingen alsnog te stoppen met het verlenen van vergunningen aan boeren, fabriekseigenaren en wegenbouwers.

Ook milieuorganisaties zien in het EU-arrest een kans om stikstofuitstoot bij natuurgebieden juridisch aan te vechten. Het Europese Hof van justitie sprak zich deze maand uit over het Nederlandse Programma Aanpak Stikstof. Dat is een in 2015 begonnen programma van de ministeries van landbouw, infrastructuur en defensie en de twaalf

provincies. Het moet de natuur beschermen tegen te veel stikstof. Stikstof is afkomstig uit de landbouw, de industrie en het verkeer, en slaat neer in de natuur. In kwetsbare gebieden verstoort het de natuurlijke balans, waardoor beschermde planten en dieren verdwijnen.

Gevreesde nieuwe waterberging in Valkenswaard is definitief van de baan

Bezorgde grondeigenaren in Valkenswaard-zuid kunnen opgelucht ademhalen: de nieuwe waterberging die in het gebied zou komen is van de baan. Het waterschap maakte woensdag bekend alsnog af te zien van de plannen. Volgens een woordvoester is er sprake van voortschrijdend inzicht.

Sinds 2013 was de locatie in het beekdal nabij de Luikerweg in beeld als waterbergingsgebied. Een zogenaamde 'gestuurde waterberging' moest er voor zorgen dat ze in Eindhoven droge voeten houden in de toekomst. Enkele grondeigenaren in Valkenswaard, met Jan Gijsbers voorop, hebben zich jarenlang tegen de komst van de waterberging verzet. Hun strijd leek in 2016 beslecht toen de hoogste bestuursrechter, de Raad van State, zijn zegen uitsprak over het plan.

(Jan Gijsbers geeft tekst en uitleg tijdens onze excursie in 2017)

Naar aanleiding van de extreem natte weersomstandigheden in de zomer van 2016 en de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI besloot het waterschap om de zaak nog eens tegen het licht te houden. Conclusie na anderhalf jaar onderzoek: de waterberging

draagt onvoldoende bij aan het voorkomen van wateroverlast in de stad. Het waterschap gaat nu op zoek naar andere oplossingen voor het waterprobleem in Eindhoven. Zo zou er meer water van De Dommel kunnen worden afgevoerd naar het Beatrixkanaal. Ook liggen er plannen voor een waterberging bij de Run nabij Eersel.

Bron: [Eindhovens Dagblad](#)

Fietspad over de Malpie, oktober 2018

In het kader van de plannen Dommeland wil de gemeente het fietspad door de Malpie verbreden en "opwaarderen". Het fietspad wordt door velen gezien als een van onze pareltjes en dient te blijven zoals het is. De discussie over het verbreden van dit fietspad is in de gemeenteraad van november 2017 al eerder gevoerd en daarbij is aangegeven dat het karakteristieke karakter ervan behouden moet blijven. Het college van b&w leek daaraan voorbij te willen gaan. Middels een amendement van H&G tijdens de gemeenteraadsvergadering over de begroting voor 2019 heeft de gemeenteraad niet ingestemd met het verlenen van een mandaat van € 800.000 aan het college van b&w.

We volgen ontwikkelingen nauwlettend!

Informatief

Buurtschap Achterste Brug en Voorste Brug

Bij de gemeentelijke plannen voor Dommeland zijn ingrijpende aanpassingen gepland bij de Achterste Brug. Het buurtschap 'Achterste Brug en en Voorste Brug' valt onder het tweelingdorp Borkel en Schaft, maar omdat dat dorp in 1978 geen eigen postcode en postale plaatsnaam heeft gekregen in het postcodeboek, liggen beide plaatsen voor de postadressen 'in' Valkenswaard.

Het buurtschap heeft geen plaatsnaamborden (in de omgeving staat wél een richtingbordje naar het buurtschapsdeel Achterste Brug), en ook geen gelijklopende straatnaam - wat bij

veel andere buurtschappen wél het geval is - zodat je ter plekke nergens aan kunt zien dat en wanneer je de buurtschap binnenkomt en weer verlaat, al zou de straatnaam Achterste Brug je daar wel een vermoeden van kunnen geven. De buurtschap wordt onderscheiden in de delen Achterste Brug en Voorste Brug.

Het buurtschap is genoemd naar de achterste respectievelijk voorste van de twee aan dezelfde weg over de Dommel gelegen bruggen. Kennelijk is de loop van de Dommel hier in de loop der tijd verlegd, want tegenwoordig is ter plekke geen sprake meer van bruggen over de Dommel, althans niet zoals bedoeld in de naamsverklaring.

Buurtschap 'Achterste Brug en Voorste Brug' omvat ca. 25 huizen met ca. 65 inwoners.

Het gebied van het Graafschap Loon boorde zich eertijds met een uitstekende punt in het huidige, Nederlandse territorium. Vlak bij het gehucht de Achterste Brug, waar de rivier de Dommel thans de Nederlandse grens overschrijdt. In het Dommeldal ligt hier een beemd Het Kuiperke genaamd en daarin 'huist' de stenen 'Graaf van Loon', iets ZO van de kern van het gehucht. Hij laat zich niet gemakkelijk ontdekken, want hij zit verscholen tussen hoog opgaand loofhout en weelderig tierend onkruid aan de rand van een vrij brede maar ondiepe uitgedroogde sloot langs akkerland. Bovendien leidt de weg erheen over particulier terrein. Je wordt geconfronteerd met een grote wat vierkante zwerfkei zoals we die in onze Kempische gebieden ook aantreffen. Hij staat loodrecht ingemetseld in een cementen voetstuk, waar hij ca. 80 cm bovenuit steekt.

Een meer afgelegen gehucht als de Achterste Brug zul je niet gemakkelijk ontdekken, al

vertoont ook dit zelfs duidelijk de tekenen van onze tijd. Oorspronkelijk bestond het uit 7 boerderijen, alle op de zon gebouwd. Enkele van deze zijn reeds, of worden momenteel, gerestaureerd en verbouwd tot tweede woningen, waardoor aan karakter wordt ingeboet. Dit is o.a. het geval met een van de oudste boerderijen, die je er onmiddellijk tussenuit pikt door haar bizarre, achtkantige schoorsteen, die bij de restauratie gehandhaafd bleef.

Oude posthut

In de 18e eeuw en de eerste helft van de 19e eeuw liep de postroute Breda-Maastricht over Schaft naar Achel, dwars door het Dommeldal en vlak langs de 'Graaf van Loon'. Daartoe was een dijk aangelegd door de reeds genoemde beemd Het Kuiperke. Noordwaarts ging deze weg naar Valkenswaard en over het westelijk deel van Aalst, langs het slot van Aalst over Gennep naar Eindhoven. Langs zo'n weg plachten posthutten te staan. De meeste hiervan zijn verdwenen omdat er mede door hun eenzame ligging in dorre heidestrecken geen emplot voor te vinden was. Tot de laatst overgebleven posthutten behoort de 'boerderij' met de achthoekige schoorsteen aan de Achterste Brug. Vaak was zo'n 'posthut' tevens een herberg. Zo ook hier. De grootvader van een eigenaar van deze boerderij behoorde nog tot het gilde van de 'haarteuten'. Dat waren rondreizende handelaars in mensenhaar.

Oerbodem

De Achterste Brug wordt wel beschouwd als de oudste nederzetting van Borkel. Archeologische vondsten en namen van

landerijen zouden daar op wijzen. Men moet zich de omgeving dan voorstellen als 'gemeyntgronden' van heide en bossen en tal van verspreide vennen!

Een deel van die gronden is in cultuur gebracht, maar daar bij de Achterste Brug ligt er ook nog een stuk bij zoals het uit Gods hand gevallen is. Het is ook hier, dat een voor voetgangers vrij toegankelijk pad naar boven voert naar het mooiste deel van het gebied. Al spoedig kijk je vanaf een heuveltop op de sombere waterspiegel van het tussen rossen ingebedde Kraaiven. Meer zuidelijk daarvan stroomt de Dommel.

Met het dun bevolkte achterland vormt deze situatie wellicht een verklaring voor de ongereptheid van deze uithoek aan de grens." De lage boerderijtjes met hun rieten daken lijken zo te zijn weggelopen uit een Anton Pieck-achtig tafereeltje uit de 19e eeuw", aldus besprekingen over Achterste Brug en Voorste Brug.

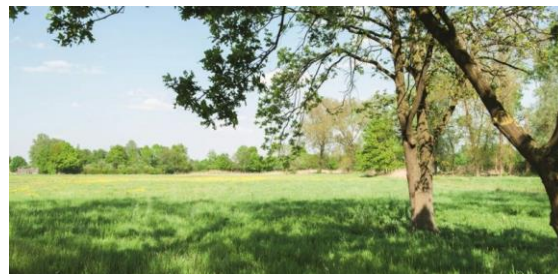
Ook de prachtige wandelroute De Bergeijkse Barriere-Plateaux (17 km), vanuit Borkel en Schaft, die o.a. door deze omgeving komt, is lyrisch over de Achterste Brug: "Langs de Lage Heide, die links in ontwikkeling is gebracht komen we uit bij de Achterste Brug. Verder weg van de bewoonde wereld kun je haast niet wonen. Ooit was deze stoffige zandweg de doorgaande weg naar het zuiden. De herberg als het rustpunt voor paard en mens. Hier zou je willen wonen. Hier waan je je in de tijd van vroeger. Dit moet een van de oudst bekende Brabantse Nederzettingen zijn geweest."

Het zou eeuwige zonde zijn als de plannen voor meer toeristen, vanuit economische doelstellingen, het karakter en de ongereptheid van dit prachtige, waardevolle gebied nog verder zouden aantasten. Samen met de Heemkundekring zal Groen en Heem de ontwikkelingen uiterst kritisch volgen.

Activiteiten

Op zaterdag 19 januari 2019 organiseren we een wandeling bij de Dommelbeemden Veldhoven en Heuvelse Putten in Waalre. Onder leiding van Jacques van Kessel bezoeken we een beekdalgebied langs de Dommel waar nog kleinschalige beekbossen liggen met oude houtwallen. Het is een cultuurhistorisch, landschappelijk, en vogelkundig interessant gebied. Soorten als IJsvogel, Geelgors, Torenavalk, Buizerd, Havik komen hier voor. Afgelopen jaren zijn hier ook al diverse sporen van een zwervende bever gevonden. Grote delen zijn inmiddels in eigendom van Natuurmonumenten. De

Gemeente Waalre gaat hier komende jaren ook diverse percelen inrichten als nieuwe natuur. Nadere informatie volg z.s.m.

Colofon

Groen en Heem Actueel is het twee maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Oranje Nassaustraat 63
5554 AE Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010
info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek
Redactieleden:
Albert Aten en Lambert de
Brouwer

Financieel

IBAN: NL17TRIO0391081616
KvK: 40235293

Aanwijzingen voor auteurs zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de hoofdredacteur. Artikelen dienen digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan de ledenadministratie:
info@groen-heemvalkenswaard.nl

© 2018 Groen en Heem
Valkenswaard e.o.